

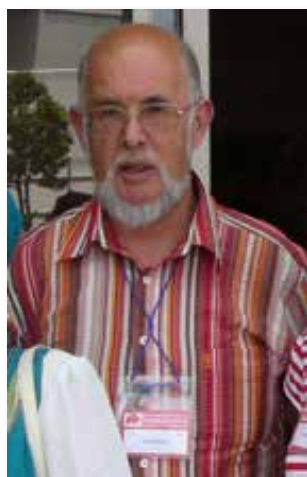
SUDFRANCIA STELO

N-ro 214 · 2016 · 3-an kvaronjaron

<http://esperanto-languedoc-roussillon.fr>

LE 30 SEPTEMBRE 2016 Jean Hénin *nous a quittés, il avait 78 ans. Professeur d'anglais et ardent défenseur de l'espéranto, il fut président de notre Fédération Languedoc Roussillon pendant plus de 25 ans et rédacteur du S.F.S. Délégué de la Lozère, Jean avait participé à la bonne marche du congrès mondial à Montpellier en 1998; il a aussi longtemps organisé des échanges avec une ville d'Allemagne. C'est le 5 octobre qu'un dernier hommage lui a été rendu. Toutes nos pensées vont à Alma, à sa famille et à ses amis de la Lozère.*

Témoignage de Serge EYSSERIC .....

J'ai rencontré Jean Hénin au tout début de mon adhésion au Centre culturel espéranto de Montpellier, au commencement des années 2000. J'ai tout de suite reconnu en lui un homme passionné, authentiquement tourné vers les contacts internationaux.

Cette rencontre a eu lieu à l'occasion d'un voyage en Lituanie, pour le Congrès universel d'espéranto à Vilnius. Jean avait organisé le long périple de « la Verda Buso » de main de maître, mêlant savamment les contraintes matérielles (horaires, hébergements, restauration...), les activités purement touristiques (visites de sites remarquables, de villages dignes d'intérêt, de monuments, de forêts-musées...) et les contacts, le long du chemin, avec des groupes espérantistes (notamment dans la ville espérantiste allemande de Herzberg).

Le plein succès de ce périple, à l'aller comme au retour, était, bien entendu, le fruit d'un très gros travail de préparation, digne des meilleures agences de voyage.

Suite page suivante

S
F
S

RÉABONNEMENT

Pour recevoir la version papier, pensez à vous (ré)abonner au tarif de 10 €, tarif qui inclut la cotisation à la fédération, à envoyer à
Gilles Pérez
15 rue Bosquet
34090 Montpellier.

Pour recevoir dès parution la version numérique par internet : cotisation à la fédération de 2 €, à envoyer à
martine.ragonnet@orange.fr.

Envoyez vos idées, photos, articles, nouvelles... à
Martine Ragonnet, appt 30
130 rue Adolphe-Alphand
34090 Montpellier
martine.ragonnet@orange.fr

Enhavo

- 2 Assemblée générale, samedi 4 juin 2016, Montferrier-sur-Lez
- 4 Groupe de Béziers
- 4 Groupe de Montpellier
- 10 Revue Espéranto info
- 10 Revue La Sago
- 11 Groupe de Lozère — Congrès italien

- 12 La 101-a Universala Kongreso de Esperanto en Nitro (Slovakio)
- 17 „Brexit“ (Briteliro) kaj la kreskado de la internacia lingvo Esperanto
- 19 Mediteranea Esperantosemajno 2017
- 21 Studoj pri nocaĵ bestoj
- 21 Espéranto pour tous
- 24 Zamenhofa tago, 10-an de decembro, 2016, Béziers

Comité de relecture :

Josée Boccadifuoco,
Marie-Blanche Fondrillon,
Louis Ensuque,
Arnaud Lagrange.

Citons, pour l'anecdote, le seul imprévu de l'expédition qui nous avait inquiétés d'abord, et dont on avait bien ri après l'heureux dénouement : en quittant une aire d'autoroute, en Allemagne, lors du trajet retour, l'un d'entre nous a remarqué l'absence dans le bus d'un membre de l'expédition. Impossible de faire marche arrière ! L'utilisation du téléphone portable s'étant avérée performante, tout est rentré dans l'ordre à l'aire suivante, quand une voiture d'Allemands compatissants nous a rendu notre étourdi !

Connaissant mieux Jean, j'ai appris par la suite qu'il était coutumier de ce genre d'exercice : il organisait régulièrement des voyages à l'étranger pour ses élèves (il était professeur d'anglais) et pour des associations diverses dans sa région.

C'est au cours d'un périple aux États-Unis qu'une crise cardiaque a altéré sa santé. Mais cela ne l'a pas empêché d'aller de l'avant en organisant à nouveau une expédition, à l'occasion du Congrès universel d'espéranto à Białystok en 2009.

C'est là que j'ai pu mesurer le travail considérable, la rigueur et la compétence qu'impose un tel projet.

Le matin même du départ, sur le lieu de rendez-vous avec tous les espérantistes, en entrant dans le bus, Alma Hénin, l'épouse de Jean, m'a remis un épais dossier : tous les documents relatifs au voyage. Le médecin avait jugé hasardeux que Jean se lance dans un tel périple à travers l'Europe, jusqu'à la frontière de la Biélorussie. Aussi, Jean, sans doute très déçu, m'avait chargé de le remplacer au pied levé. Grâce au remarquable travail de préparation, le voyage s'était malgré tout déroulé à la satisfaction de tous.

Voilà le souvenir que je voudrais garder de Jean Hénin. Un authentique espérantiste dans l'esprit, soucieux de contacts et d'échanges entre hommes d'origines et de cultures différentes, mettant son temps et ses compétences au service de cet idéal.

Assemblée générale, samedi 4 juin 2016, Montferrier-sur-Lez

16 adhérents présents, 3 pouvoirs.

..... RAPPORT MORAL .....

Cette année a été très peu active. Nous n'avons pas pu réaliser d'actions concrètes ou d'actions communes intergroupes. Chaque groupe a mené de nombreuses actions dans leur environnement et reçu des étrangers espérantistes.

Le président annonce sa démission pour des raisons d'indisponibilités personnelles.

..... RAPPORT D'ACTIVITÉ .....

I. Le bureau ne s'est pas réuni en 2015, mais a communiqué par courriel.

2. Parution de 1 SFS.
3. Une douzaine d'entre nous ont participé au congrès international d'espéranto à Lille.
4. 2 réunions du Komitato à Paris.

RAPPORT FINANCIER

Dépenses		Recettes	
Site web	72,00		
Assurances	75,28		
Frais bancaires	7,5		
TOTAL	154,78	TOTAL	0

Résultat: – 154,78 euros.

L'état financier présenté est très partiel suite aux difficultés d'accès au compte bancaire et au compte d'Espéranto France où est versée une partie de nos cotisations.

Les 3 rapports sont votés à l'unanimité

S
F
S

ÉLECTION DES MEMBRES DU C.A.

Dans les 5 personnes sortantes ne se représentent que Martine Ragonnet, Jean-François Passarella, Colette Carbonnel

Vote pour les 3 renouvellements de membres du conseil d'administration. Ils sont élus à l'unanimité.

Le C.A. est composé de:

Gilles Pérez, Myriam Rivoire, Maryse Esclapez, Jeannine Bony, Jean-François Passarella, Colette Carbonnel, Martine Ragonnet, Joséphine Boccadifuoco, Monique Bernard, Francis Bernar, Serge Eysseric, Frédéric Bourquin, Zorah Mraihy.

Réunion du CA 4 juillet 2016

Élection du Bureau. Délégation au trésorier. Changement de siège social. Les membres du bureau élus au sein du CA sont :

Présidente : Martine Ragonnet. Vice-présidente: Janine Bony.

Secrétaire : Maryse Esclapez. Trésorier : Gilles Pérez.

À compter de ce jour, M. Gilles Pérez sera en charge de la comptabilité de l'association. Il recevra le courrier émanant de la banque et fera toutes les démarches inhérentes à sa nouvelle fonction, à savoir paiement des factures auprès des prestataires.

Changement du siège social

Comme convenu dans les statuts, suite au changement de président, le siège social de l'association sera désormais à l'adresse de notre nouvelle présidente :

Pavillon Malbosc n° 30, 130 rue Alphand, 34080 Montpellier.

Depuis la rentrée 2016 le club de Béziers se réunit à la maison de la vie associative tous les mercredis de 14 h 30 à 16 h 30.
Les cours ont lieu le mardi.

Vizito de Abdurajman JUNUSOV

de C.B.E.

Sabaton la dekokan de junio, nia grupo akceptis Abdurajman JUNUSOV alveninte el Dagestano, kiun gastis Jean-François. Abdurajman invitis geamikojn de li loĝante en Montpellier: Alain, kiu estas belga, Laura kaj Anastasia ŝiaj filinoj ukraininoj. Dimanĉon ni faris piede la klasikan viziton de la urbo: la tri ĉefajn preĝejojn La Madeleine, Sanktulo Jacques, Sanktulo Nazaire kun ĝia klostro, la halojn, la urbdomon, la malnovajn stratetojn. Ni rakontis al li legendojn kaj anekdotojn pri nia urbo. La vento blovegis, ni timis forflugi. Ni bone manĝis en restoracio. Kun Laura, instruistino pri origamiarto, ni kreis diversajn paperajn bestojn: papilio, saltante rano, birdo.

Dum la aranĝo de la manĝado la kvar vizitantoj veturis tra urbo per la trajneto.

Ni vespermanĝis en la bela domo de Marithé. Ni estis dek du ĉirkaŭ la tablo plus Luna la hundineto de Marithé, kiu longe dormis sur la genuoj de Pierre. Kiel kutime la nutraĵo preparita de ĉiuj estis abunda, salitaj kaj sukeritaj pladoj, fromaĝoj, kukoj, fruktoj.

Abdurajman prezentis fotojn pri sia bela lando kun montaraj pejzaĝoj de la Suda Kaŭkazo kaj sekaj stepoj. La klimato estas varma kaj seka somere, la vintro tre severa tra la monto. La lando entenas diversajn gentojn, religioj kaj lingvojn. Vivrimedoj estas lantapiŝoj, arĝentaj latunaĵoj, belaj juveloj. La grundo estas riĉa en krudmaterialojn: petrolo, gaso, karbo ktp... Dume diris rakontis multajn historietojn, elvokis la vivon de la loĝantoj. Laura ofertis al nia gastantino Marithé bonŝanchavigantan paperan prismon. Malfrue, post tiu tre agrabla tago, ĉiuj revenis hejmen. Abdurajman foriris lundon ĝis Tuluzo.

Tio estas perfekta maniero ĉesigi la esperantan jaron.

Groupe de Montpellier

Foire aux associations

La foire a eu lieu le dimanche 11 septembre à Montpellier. Nous étions placé un peu mieux cette année, avec les associations de langue...

Les cours continuent cette année à la maison pour tous l'Escoutaire à Montpellier, hors vacances scolaires, de 18h30 à 20h.
Le mardi, Jeannine accueille les débutants.
Le jeudi, Gilles accueille les *progresantoj*.

Prochaines réunions mensuelles

12-a de novembro 2016.
10-a de decembro 2016.
Les dates de 2017 sont en attente de confirmation de la M.P.T.
14-a de januaro 2017.
25-a de februaro 2017.
18-a de marto 2017.
29-a de aprilo 2017.
13-a de majo 2017.
10-a de junio 2017.

Un ZEO à Montferrier-sur-Lez

En juin, Serge et Monique conviaient tous les espérantistes à venir inaugurer à Montferrier-sur-Lez la toute nouvelle « allée de l'Espéranto » avec les club de Montferrier-sur-Lez et de Montpellier, ainsi que les adhérents de la fédération.

Ce sont 2 jeunes espérantistes de Montpellier Alice et Florian qui ont dévoilé la plaque et donné le signal de la manifestation.

Dans son discours, Serge nous rappelait opportunément la définition d'un ZEO : les « *Zamenhofaj Esperantaj Objektoj* » désignent toutes sortes de références en rapport avec l'Espéranto : noms de rues, de statues, d'hôtels, de rivières, d'immeubles, d'îles, d'astéroïdes, de satellites... Il y en a des milliers et des milliers à travers le monde.

Remerciant l'équipe municipale de son soutien, il soulignait que le club de Montferrier, en collaboration avec le Centre culturel espéranto de Montpellier, a multiplié les activités et les échanges avec des espérantistes de nombreux pays : Lituanie, Pologne, Brésil, Ukraine, Chine, Russie, Japon, Grande Bretagne, Italie... avec chaque fois un réel enrichissement mutuel.

Gilles, président de la fédération, a fait un petit laŭs (en français, mais ici en espéranto).

„Bonan tagon al ĉiuj.

Esperanto. Jes, mi estas *esperanto*, homo, kiu esperas, kaj mi parolas Esperanton, kiel vi.

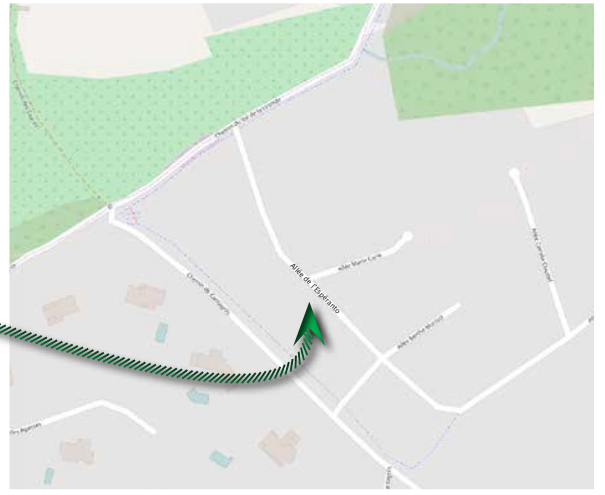
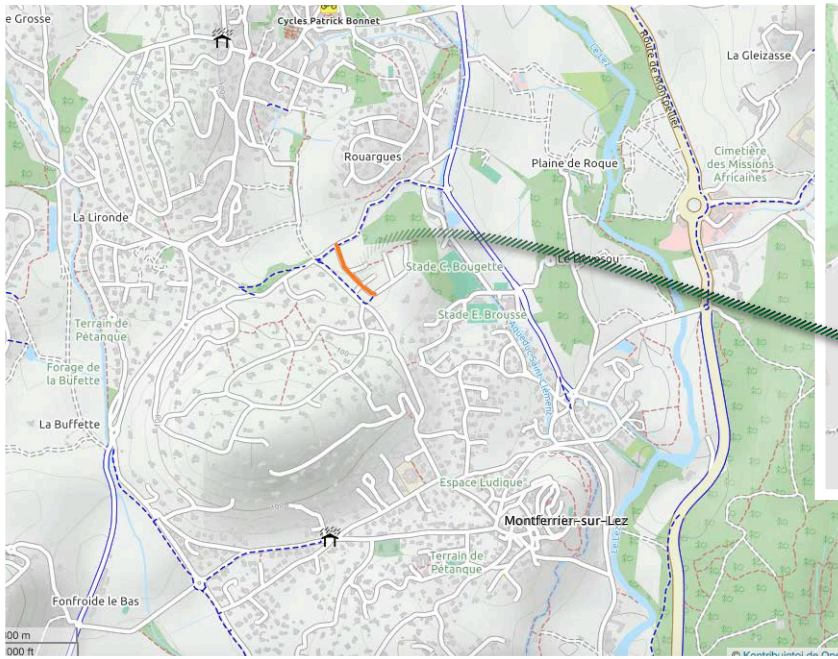
Mi ne prelegos pri la vivo de Zamenhof aŭ la tuta historio de Esperanto. Verŝajnas, ke vi jam konas tiujn ĉi aferojn.

Ne, mi parolos plivole pri utopio, precize, la tiel nomita *utopio esperanta*.

En 1887, Lingvo internacia — nia hodiaŭa Esperanto — estis kreita de Ludoviko Zamenhof. Tiuepoke, tiu projekto estis utopio. Komprenoble, nur kelkaj dekoj da homoj parolis pli-malpli bone Esperanton.

Daŭrigu p. 9

S
F
S

S
F
S

S
F
S

Iom post iom, jaron post jaro, Esperanto efektiviĝis. Venis la tempo de la universalaj kongresoj, la unua okazis en Bulonjo-ĉe-Marzo en 1905. Vidu, 1905, dek ok jaroj post la kreo de nia lingvo. 18 jaroj kaj sescent okdek ok homoj partoprenis en la unua U.K.

Esperanto trairis ŝtormojn. Ido naskiĝis en 1908: pro lingva neperfekteco de Esperanto — tion diris la Idistoj —, kelkaj decidis krei novan lingvon. Esperanto ne estas perfekta, ne celas perfektan. Esperanto estas homa kreo, kun la mankoj de la homaro. Sed Zamenhof komprenis ion tre grava: por sukcesi, lingvo bezonas kolektivon, komunumon.

Kaj, dekomence, Doktoro Esperanto konstruis ilojn por estigi tiun kolektivon: li tradukis multe da literaturaj verkoj por riĉigi Esperanton, ne nur por la ĉiutaga parolo, sed ankaŭ por la arta parolo kaj skribo.

Esperanto ne estas nur utila por interkomuniki kaj por komerci. Ne, Esperanto utilas por fari arton.

Li ankaŭ respondis al Esperantistoj pri lingvaj aferoj, pere de respondoj al leteroj de gazetlegantoj.

Ankaŭ, Zamenhof ne faris la saman eraron kiel Schleyer (Ŝlajer): Ŝlajer inventis Volapukon kaj ne volis lasi sian kreaĵon vivi. Zamenhof, male, *por ĉiam forcedas ĉiujn personajn rajtojn je Esperanto* (citaĵo el la *Unua Libro*). Li petis, ke la Esperantistoj kreu aŭtoritatan institucion de li nedependa. Nuntempe, ĝi estas la Akademio de Esperanto.

Zamenhof parolis pri la interna ideo de Esperanto: „*sur neŭtrala lingva fundamento forigi la murojn inter la gentoj kaj alkiutimigadi la homojn, ke ĉiu el ili vidu en sia proksimulo nur homon kaj fraton*“ (1912). Do, Esperanto estas pli ol lingvo, estas projekto kun animo. Tio estas parto de la utopio.

Esperanto ne eskapis la du mondmilitojn. La espero en pli bona mondo malpliĝis.

Poste, Esperanto revenis al la unua plano, almenaŭ se ne unua, pli fronta.

La vorto *Esperanto*, en ne esperantista loko, estas sinonimo aŭ de tutmonda kompreniĝo aŭ de projekto ne plenumebbla. Strange, ne? Du malaj signifoj por unu vorto. La dua senco — ne plenumebbla projekto — revenigas nin al utopio.

Ĉu Esperanto estas daŭre utopio? Kiu estas utopio? PIV al ni diras: *Idealo, teorio, projekto, kies realigo ankoraŭ ne estas konstatebla.*

Ofte, mi renkontis homojn, kiuj diris al mi, ke Esperanto ne funkcias, ne povas funkcii aŭ eĉ funkcios. Tio faras min ĉiufoje konfuzita.

Ĉar, la esperanta komunumo estas vigla, vasta. Mi, vi, ni parolas ĉiutage Esperanton: ne restas sonĝo sed estas realo. En 129 jaroj, nova lingvo aperis, nova projekto estiĝis. Kaj tio estus fiasko... Ne! La tuta Esperantistaro pravas la malon; multaj grupoj pri multaj temoj ekzistas: pri religio, biciklado, fervojo, pedagogio, instruado, sennaciismo, vegetarismo, skolto k.t.p., k.t.p.

Ag-rimedoj, nuntempe, ŝanĝu: kiel agi en tempo de tiu ĉiea interreto? Ĉu niaj asocioj utilas: senhezite, jes. Ni bezonas vidi nin, paroli,

ŝerci inter ni. Ni eĉ bezonas kvereleti. Ĉio tio estas necesa por viviĝi Esperanton. Kaj la alveno de la interreto permesas al ni imagi pli vastan reton ol antaŭe: la nombro de paĝoj en la tutmonda teksaĵo estas nekredeble.

Finfine, revenu ni al utopio. Ĉu vere Esperanto estas daŭre utopio? Ne, ĉar Esperanto estas konstatebla. Esperanto estis utopio, kiu sukcesis. Nun, ĝi pliiĝas, pli kaj pli.“

Puis, le Maire, M. Fraysse, à son tour prononçait quelques mots montrant qu'il connaît assez bien les problèmes de la langue. Une image en particulier se révèle intéressante : il évoque le fait que tous les musiciens au monde écrivent et lisent leur musique dans le même langage ! Qu'en est-il ainsi des hommes de bonne volonté pour exprimer leurs idées ?

La manifestation s'est terminée par un apéritif convivial, avec le retentissant départ du bouchon d'une bouteille sur l'étiquette de laquelle on peut lire « Esperanto ». Ce vin pétillant est élaboré en Catalogne, et consommé, pas toujours avec modération, sous l'appellation Ĉampanjo, lors de la Semaine internationale catalane d'esperanto.

À la fin de la manifestation, Monsieur le Maire a remis à Serge Eysseric la médaille de la ville de Montferrier-sur-Lez. Cette distinction appartient aussi à tous les Espérantistes du Club esperanto de Montferrier-sur-Lez et du Centre culturel esperanto de Montpellier.

S
F
S

Revue *Esperanto info*

Dans le dernier *Esperanto info*, plusieurs articles à propos de notre langue, de son évolution et de ses rapports avec les autres langues du monde. Pas encore abonné? Abonnez vous c'est bon pour la santé de nos neurones! fmbernard@wanadoo.fr ou 04 66 48 58 48 ou <http://esperantoinfo.info>

Revue *La Sago*

Bonne nouvelle, *La Sago* (Sat-Amikaro) reparaît (bimensuel)! Pour s'abonner : Guy Martin, 6 rue du Clos-Margat, 17000 La Rochelle ou www.sat-amikaro.org.

Céline, Monique, Francis Josiane Moirand,
Édouard Meddouri-Bernard (13 ans) & Claudette ABRV.

Francis et Monique BERNARD ont assisté au Congrès espérantiste italien. Voici le résumé de Francis et ses impressions:

Pour la Lozère, il y avait Monique et moi et nous avons pris en voiture Céline à Orange et Édouard (13 ans) à Avignon.

Édouard a suivi les cours d'espéranto chaque matin durant trois heures. C'était le plus jeune au cours. Il s'est payé un petit succès car, en plus, il a joué aux échecs avec un Biélorusse et d'autres espérantistes.

Et à table, la famille de trois générations a été souvent photographiée! Nous ne nous y attendions pas!

Nous avons suivi surtout une conférence sur les problèmes des langues enseignées.

Le spectacle du soir le plus intéressant a été des chants et danses folkloriques sur la place d'un important village. À cause du tremblement de terre, il a commencé par une minute de silence...

Seule de la famille, Céline a été réveillée par ce tremblement de terre.

Retour rapide par Florence mais une heure d'attente au péage de Vintimille! Durée totale : onze heures à trois conducteurs sans presque s'arrêter.

Ce que je reproche toujours dans ces congrès, c'est le côté élitiste : hôtel de très grand luxe spécialisé dans les voyages pour voir le pape.

Nous étions environ 240 participants d'une vingtaine de pays. Nous avons pu parler à des Étatsuniens, une Russe, des Polonais, des Suédois, des Flamands...

Mais aussi, nous avons trop vite « krokodilé » avec des Français, des Belges, des Suisses, un Espagnol!...

La 101-a Universala Kongreso de Esperanto en Nitro (Slovakio)

de Jean-Marie Lot

Mi elektis vojaĝi per aviadilo al Bratislavo kaj daŭrigi la vojaĝon per buso ĝis Nitro (la urbkongresejo). En la flughaveno de Beauvais, mi renkontis gekongresanojn el Perigordo, kiam ni alvenis al la aŭtobuso tie ni renkontis aliajn kongresanojn, kaj finfine kongreshelpantoj akceptis nin en la busstacidomo kun verdaj flagoj. Ĉarma trajneto transportis nin ĝis la kongresejo. Mi elektis studentan ĉambron „Antona Bernoláka“. La studenthejmo situas tuj en la areo de la kongresejo, kiu estis malmulte kosta. Ĉirkaŭ 1250 gepartoprenantoj de sesdek landoj kongresis.

S De la maldekstro ĝis la dekstro estas Dinah MACKENZIE PEERS (Perigordo), Brigitte BROQUET (Perigordo), Guadalupe VEGA (Meksiko), Alain BROQUET (Perigordo), Véronique LABETAA (Perigordo), Joaquin ROSILLO, filo de Guadalupe (Meksiko) kaj Emma Breuninger (Germanio) mankas Claude Labetaa (la fotisto).

Sabaton, 23-an de julio

Post la akcepto, registrigo, disdonado de dokumentoj okazis poste la movada Foiro / Interkona Vespero.

Dimanĉon, 24-an de julio

Post la bonveniga mesaĝo de la kongresa komitato. Ĉeestis multaj honoraj gastoj: inter ili, ambasado de Japanio, Ukrainio, Kenjo, kaj Koreano.

Pluraj lokaj kaj naciaj reprezentantoj de Slovakio, Jozef DVONČ (*dvonĉ*), la urbestro de Nitro, Ján FIGEL, oficiala reprezentanto de la Eŭropa Unio, Štefan ROZKOPÁL (*ŝtefan rozkopal*) Kancelario de la Slovaka Prezidento. Ili faris siajn paroladojn en Esperanto kaj deziris al Esperantomovado, ke en la mondo estu pli da vera homeco kaj solidareco.

Post la salutoj de ĉiuj landoj, oni kantis la Esperon, kaj, la Prezidento de UEA, Mark FETTES (*fets*), malfermis la 101-a UK-on.

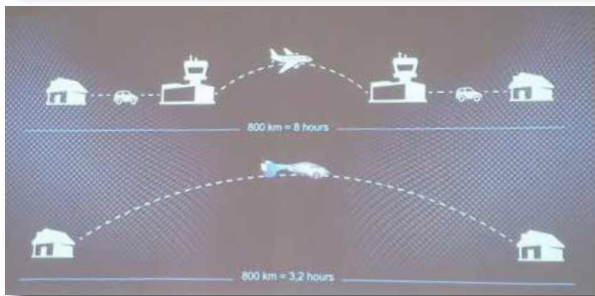
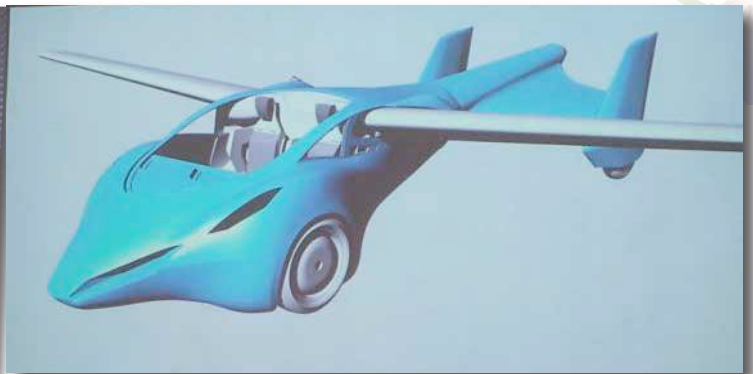
La nacia vespero okazis sur la ĉefa placo de la urbo kun aliaj gelogantoj en Nitro. Oni povis ŝati la fama folkloro „Lúčnica“ (*luĉnica*) kiun prezentis ĥoro kaj dancensemblo. La urbestro Josef DVONČ ofte partoprenis al la kultura dulingva movado. Ankoraŭ aliaj kulturaj okazaĵoj okazis en la centrurbo.

Mi partoprenis al diversaj agadoj, ĉefe al la paroligaj kursoj ekstere en la ĝardeno...

La plej grava slovaka prelego estis, laŭ mi, la revoluciaj inventoj: ekzemplo „aviadaŭtoveturilo“. Žeňa BELKOVÁ (*jenja belkova*) prezentis ĝin. Estas aŭtoveturilo, kiu havas aŭtentikigitajn dimensiojn. Ĝi povas veturi sur la aŭtovojo, kaj poste sur la elirovojo ĝi malfaldiĝas siajn flugilojn kaj la aŭtoveturilo devenas

aviadilon, kiu flugas tra la ĉielo... inverso sur la enirvojo ĝi refaldiĝas siajn flugilojn, kaj denove devenas aŭtoveturilon... Oni bezonas du konduklicencojn, unu por aŭtoveturilo kaj alia por aviadilo.

Merkredon, 27-an de julio

Tuttagaj ekskursoj. Mi elektis Esztergom, kiu estis la naskigloko de la unua Hungara reĝo, sankta Stefano.

Esztergom estis ankoraŭ la ĉefurbo de la lando.

Eklezia centro de la ŝtato: tie sidejas la ĉefo de la hungara katolika eklezio, la ĉefepiskopo de Esztergom.

Tie ĉi troviĝas la plej alta katedralo de Hungario, kun la plej granda altara pentrita bildo sur tolo en la mondo.

Posttagmeze oni vizitis la kastelon Béla, vinproduktejo jam ekde la romia epoko. Nuntempe ĝi specialiĝas pri la plej noblaj vinber-specoj, Riesling kaj Cabernet Sauvignon. Ankaŭ la glaciaj kaj pajlaj vinoj.

Vendredon, 29-an de julio, vespere

Post la komuna fotado antaŭ la kongresejo, oni paŝis tra la urbo ĝis la ĉefa placo por montri, ke Esperanto meritas atenton!

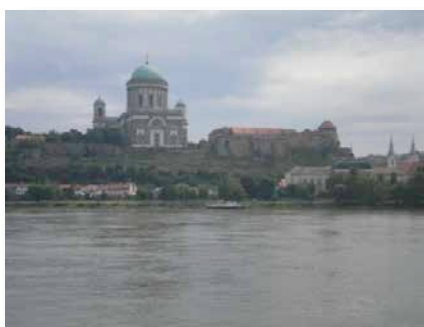
Sabaton, 30-an de julio, malfermo kaj postkongreso

Post la solena fermo, mi partoprenis al la postkongreso ĉirkaŭ Slovakio, de la 30-a julio ĝis la 4-a de aŭgusto. Celis atingi la Tatran Montaron en la nordo. Postkongresaj ekskursoj.

Survoje al Altaj Tatroj ni haltis al la urbo Banská Bystrica (*banska bistrica*), malnova mineja urbo.

Boatado sur tradiciaj lignaj.

En la posta tago, ni celis la nacian parkon Pieniny (*pjenini*), tie la

Tie okazis la internacia vespero.

Banská Bystrica

rivero Dunajec landlimas kun Pollando kaj estas la plej granda natura kanjono en meza Eŭropo.

Poste en la urbo Svatý Kríž (*svati križ*), ni vizitis tre imponan evangelian lignopreĝejon (ĉirkaŭ mil lokoj), konstruitan nur per ligno, eĉ sen najloj.

En malnova tempo, arbohakistoj flosadis la arbotrunkojn de tie ĝis la norda maro. Iom simile, oni proponas al turistoj flosadon sur lignaj flosoj.

Ni loĝis en la urbo Kežmarok (*kežmarok*), eblis facile atingi la Tatran montaron.

Sur la placo de la urbo troviĝis fera kaĝo, ŝajne iam uzata por puni kaj humiligi publike.

En la posttagmeze ni pluiris al historia perlo, la urbo Levoča (*levoča*), ekde 2009 en la listo de la Monda Heredaĵo de Unesko, ĉefe pro la verkoj de la lignoskulptisto Majstro Pavel, kiu kreis la plej altan lignan altaron en la mondo, ĝi altas je 18,62 m kaj larĝas 6,27 m. Ĝi estas nur el ligno sen najloj. Tamen oni ne rajtis foti ĝin...

Jen nova tago, sed tiam la ĉielo iom furiozis per nigraj pluvnuboj.

Ni ja sukcesis promeni ĉirkaŭ la lagon ĉe la vilaĝo Štrbské Pleso (*štreb-ske pleso*).

Sed, poste ekpluvis, la programo estis iom ŝanĝita per vizito al tre interesa geomorfologia muzeo.

Intertempe ĉesis la pluvo. Tiam estis proponita vizito al la vilaĝo Smokovec.

Ligna domo en kiu ili klarigis al ni la tradician laboron.

Svatý Kríž

S
F
S

Sekvis gustumado de slovaka gastronomio dum tradicia Tatra vespero kun popolmuziko. En la posta tago jam necesis forlasi la hotelon en Kežmarok por direktiĝi al Bratislava.

Dum la vojaĝo, ni haltis en Vlkolinec (*vokolinec*), unika rezervejo de popola arkitekturo en Slovakio, en la listo de Monda Natura kaj Kultura Heredaĵo de Unesko.

Tie troviĝas kvardek kvin originaj popoloj, arkitekturaj konstruaĵojn kaj la ĉefa elemento estas la ligna sonorilturo.

Posttagmeze ni haltis en la plej fama slovaka banurbo, Pieštany (*pještani*).

Ni tranoktis en Bratislavo en ŝiphotelo sur la Danubo (blua!!!). Trans la Danubo estas kvar pontoj, tiu moderna pendanta ponto, havas supra kupolon je formo de nifo, kiu estas restoracio.

Lignaj skulptaĵoj

En la dormĉambro

S
F
S

Novan konstruaĵon supren la Danubo.

En la ĉefa placo, la plej malnova fontano de la urbo antaŭ la teatro.

S
F
S

Ni veturis per turisma trajneto, survoje ni ricevis klarigojn en Esperanto per aŭskultiloj.

Ni atingis la palacon supren la monto kaj ni vizitis la Slovakian Nacian Muzeon mem.

Sur la ponto de nia ŝiphotelo, oni ĝuis agrablan internacian etoson.

Angle verkita de „Hiramcrespo“, juna esperantisto, kiu loĝas en Hanojo, tradukita de Marie-Blanche

Kiam la Romia Imperio disfalis kaj iĝis malrapide ekstermoderna, ĝiaj elementoj iĝis pli kaj pli sendependencaj unu kun la aliaj kaj frakasiĝis. En larĝa skemo de aĝoj, la eliro de Britujo el Eŭropa Unio eksimilas unu inter la finaj batoj kontraŭ la Brita Imperio, kiu denove staris momente, kiam angla lingvo iĝis dua supera lingvo en Eŭropo dum la lastaj jardekoj. „Brexit“ (Briteliro) lasas nun Eŭropon kun malpli ol unu procento de Anglaj parolantoj kaj estas kiel vasta ŝetado de glacio disrompita forfluanta el Gronlando aŭ Antarkto: estas evento, kiu elklikigas paradigman transŝovado por longa periodo, kiu ne estas tuj evidenta.

Norda Irlando kaj Skotlando, du el la landoj de la nuna Britujo voĉdonis por daŭre resti inter la Eŭropa Unio kaj devos nun firme ekdecidi. La nedependencaj movadoj en la du landoj ekpreparas platformojn cele konduki al ilia departo. Nativismo kaj izolismo ŝajnas ankoraŭ venkontoj en Eŭropo. Kiel dum la lasta epoko de la Romia imperio.

Kune kun la ebla prezidenteco de Trump, kiu se efektiviĝos, igos ĉiukaze la mondon multe pli danĝeran kaj malamikan ol iam por Amerikanoj, ilia kulturo, ilia lingvo kaj la novliberala ideologio, kiun oni kunigas kun ambaŭ Wallstreet (novjorka akciborso) kaj Londono — tiuj eventoj eble ekigante la disfalon de Angla lingvo dum venontaj jaroj.

Kiel tektonikaj platoj, la kulturaj ŝanĝoj venas malrapide sed la inklinoj estas klaraj: ĉe longa tempo, angla lingvo estos malrapide anstataŭita de nova ciber-Babel, kaj la landoj konkeritaj de Britujo — kie angla lingvo estas parolata precipe kiel dua lingvo — multaj parolas dialektojn tiel malkompreneblaj, ke ili vere ŝanĝiĝas en tute novaj lingvoj. Angla lingvo de Singapuro ekzemple.

Verdire helpas amasinformiloj por normigado kaj antaŭŝirmo de angla lingvo (kaj aliaj lingvoj). Tamen la predikto de Nicholas Ostler transdirita de *The Economist* (La Ekonomiisto) ŝajnas la vero :

Angla lingvo disvastiĝas, kiel lingua franca, sed ne kiel gepatra lingvo. Pli ol unu miliardo de homoj parolas anglan lingvon tra la mondo sed nur 330 milionoj inter ili kiel unua lingvo, kaj tiu popolo ne kreskas. La estonteco de angla lingvo estas en manoj de landoj ekster la kerna angloparolanta grupo. Ĉu ili daŭre lernos anglan lingvon?

Pluraj el la eks-britaj kolonioj iam faris tiel ĉar la angla estis neŭtrala lingvo meze de baraktantaj gepatraj lingvoj. Angla lingvo estis forĵetita en aliaj eks-kolonioj kiel Srilanko kaj Tanzanio kie la angloparolantaj elitoj cedis kontraŭ naciistoj parolante la sinhala kaj la svahila.

Angla lingvo malaperos kiel lingua franca, tion Sinjoro Ostler asertas, sed ne ĉar alia lingvo anstataŭos ĝin... Pli ĝuste angla

lingvo ne havos postvenanton ĉar oni ne plu bezonos ĝin. Sinjoro Ostler opinias, ke teknologio plenumos la mankon.

Tiu aserto baziĝas sur la grandaj progresoj faritaj en tradukado kaj parolrekonado per komputilo... Se li ankaŭ pravas pro teknologio, estontaj generacioj ekrigardos anglan kiel latina lingvo aŭ kaligrafio: prestiĝa kaj tradicia sed pli kaj pli malutila.

La mita Babela Turo iĝas signifanta rakonto pri tutmondigo. Sed estis homo kiu defiis Babelon: Doktoro Zamenhof, kiu kreis la artefaritan tutmondan lingvon Esperanto dum la 19-a jarcento. La tradukaj mekanismoj ne esta la sola minaco kontraŭ la facila premo de angla lingvo.

Antaŭ nelonge Esperanto iĝis glata lernada aventuro, nun kiam ĝi fariĝis luda eksperimento per „Duolingo“. Post kelkaj monatoj kiam oni povis akiri Duolington por anglaparolantoj la *Esperanto language course* (Kurso de Esperanta lingvo) havas centojn da miloj lernantoj kaj iĝis virusa reto multobligante la trafikon ĝis retejoj kiel lernu.net. Esperanto por hispanparolantoj estos baldaŭ havebla. Oni taksas malpli ol kvin milionoj esperantoparolantoj tra la mondo kaj landoj kiel Pollando kaj Hungario (kiuj estas apud la loko, kie naskiĝis Esperanto) havas ĉiu dek milojn da parolantoj. Pollando estas la naskiĝloko de la lingvo kaj havas centojn da monumentoj por Doktoro Zamenhof. La estrocentro de Universala Esperanto Asocio staras en Nederlando, kiu havas ankaŭ konsiderindan komunaĵon de parolantoj kaj kie la lingvo iam eĉ havis moneron konatan kiel la stelo.

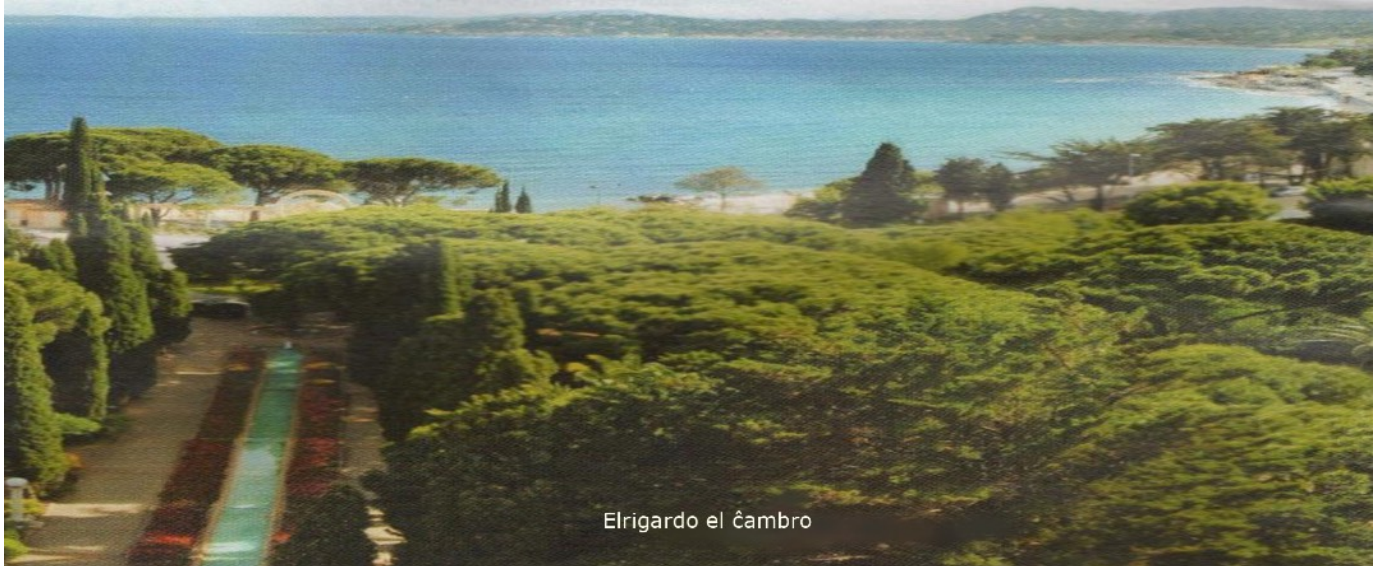
Tuj post la Briteliro la esperantaj parolantoj en Eŭropo aktivistiĝis. La anonco okazis dum la inaŭguro de Eŭropa Konversacio, retpaĝo en la internacia lingvo riportante informojn kaj kulturajn notojn pri la kontinento kaj helpante forĝi kontinentan identecon per la neŭtra helplingvo. Grupo de Esperantistoj akiris la retejon europano.info kaj levis monon per „Patreon“ por efektiviĝi sian projekton. Malsimile al aliaj oficialaj retpaĝoj de Eŭropa Unio kiuj elspezas milionojn da dolaroj kaj dungas centojn da tradukistoj cele farigi ilian entenojn kompreneblajn en dekduoj da lingvoj. europano.info montras la utilecon de Esperanto, kiel sola dua helplingvo por kreskanta nombro de homoj nuligante la multnombrajn perantojn dum la tradukado inter popoloj de dudekoj da landoj kaj etnoj kaj faciligante la internacian komunikadon por ĉiuj. Kia plej bona loko ol Eŭropa Unio por provi Esperanton?

Esperanto estis science kreita por permesi la plej grandan facilecon dum lernado de lingvo en tuta mondo kiel lingvo politike neŭtrala dua helplingvo. Ĝi havas nur 16 gramatikajn regulojn. Ne estas malregulojn aŭ esceptojn al la reguloj kaj la plej granda parto de la vortradikoj devenas de romanaj kaj angla lingvoj. La nombro de Esperantoparolantoj per „Youtube“ kreskis antaŭ ne longe kaj kelkaj (kiel la moderatoro de la kanalo *Language Stuff*) lernis konversacian Esperanton en nur kelkaj semajnoj. Rigardante kiel rapide oni povas lerni ĝin kaj kiel facile ĝi povas viruse disvastiĝi perrete unuafoje dum historio, Esperanto ekhavas veran ŝancon iĝi iom post iom ilo por internacia komunikado kiel ĝi estis pripensita de la komenco ne estante rezulto de estrardeziro sed radiko de egalrajteca movado. Do konsideru lerni la internacian lingvon!

MEDITERANEA ESPERANTO-SEMAJNO

2017

Restadejo Val d'Esquière – Les Issambres – Francio (Lazura Marbordo)

4-11-an de Marto 2017

Ĉu ankoraŭ frostas en via regiono? Tuj venu al la Mediteranea Maro, kie floras mimozoj kaj migdalarboj! Vin atendas amika familia etoso, belegaj pejzaĝoj, bona ripozo kaj lazura maro...

Aliĝkotizo: 60 eŭroj (familia aliĝkotizo: 100 eŭroj)

INFORMOJ KAJ ALIĜOJ :

Monique Prezioso, 92 allée des Harkis, FR 83700 Saint-Raphaël, Francio
prezmoni@hotmail.com - tel. 0033 (0)4 94 83 06 88

Christine Graissaguel, Les Iles d'Or, rue du Progrès, FR 83600 Fréjus
kris_grai@hotmail.fr - tel. 0033(0)4 94 95 66 18

ALIĜILO AL M.E.S. 2017

MEDITERANEA ESPERANTA SEMAJNO - SAINT-RAPHAËL - FRANCI

NOMO de la 1a partoprenanto : ..... Naskiĝdato.....
NOMO de la 2a partoprenanto : ..... Naskiĝdato.....
NOMO de la 3a partoprenanto : ..... Naskiĝdato.....
Adreso : .....
Tel. : ..... Retadreso : .....

- ▶ Mi loĝos ĉe Résidence Le Val d'Esquière : jes / ne
- ▶ Mi partoprenos de la 4a de Marto ĝis la 11a de Marto 2017 : jes / ne

 Sendu al Christine Graissaguel (vidu adreson ci-supre)

ĜENERALAJ INFORMOJ

Alveno : De la stacidomo St Raphaël: aŭ per **buso n° 7601 al Saint-Tropez** ĝis haltejo **Le Val d'Esquière Les Issambres**, aŭ per taksio.

Akcepto : sabaton la 4an de Marto je la 15a horo - **Fermo** : sabaton la 11an de marto je la 14a horo.

Kurs-horaroj : 9.00 ĝis 12.00 kaj 18.00 ĝis 19.00

Partopreno en kursoj (3-nivelaj) : Elektu vian deziratan kurson en la ĉi-suba tabelo.

Nomo/persona nomo	kursoj	Kursgvidantoj	Nivejoj
	1	Nina KORJHENERSKAIA	Komencanto
	2	Marek BLAHUS	Parolanto
	3	Dalia PILECKIENE	Diskuto/analizo

Liberaj posttagmezoj por : bankuracado en proksima marakva banejo (800m), vizitado de Fréjus (klostro), Saint-Raphaël (muzeo), Nico, Menton, Maures-monteto (mimozo kaj piedekskursado), Saint-Tropez, Sainte-Maxime, Bormes-les-Mimosas, bazaro en Ventimiglia (Italio, nur vendrede), ktp.

Ne forgesu viajn marŝuojn por piedekskursi sur montetaro.

Distraj vesperoj far la hotelo, Esperantaj prelegoj, kantoj, skeĉoj... Kunportu viajn amuzajn kanzonojn, ludojn, ktp. Eblas bankuracadi en proksima marakvoterapiejo.

Aliĝ-limdato : 2016/12/01 Poste... se plu restos lokoj !

ALIĜKOTIZO (ne repagebla) :

Plenkreskulo : 60 €   Paro : 100 €

(senpaga por la malpli ol 18-jaraĝuloj)

LOĜADO

Kompleta semajna restado (plenkreskulo) : ..... x 360 € = ... €

Rabatebleco por infano (bv informiĝi) :   x --- € = ... €

Suplemento por unulita ĉambro:) : ..... x 110 € = ... €

€

KURSOJ

komencanto   progresanto   fluparolanto

Mi volas mem partopreni en programo per :

ALVENO

Trajne (St Raphaël)   Fluge (Nico)   Memveture

je la .....horo.

RESUMPAGO

Aliĝkotizo ..... €

Restado ..... €

Tuta Sumo €

Sumo pagebla :

- **per ĉeko** je la nomo de "Esperanto club St Raphaël-Fréjus", sendota kun aliĝilo al:
Christine Graissaguel, Les Iles d'or A, rue du Progrès, FR 83600 Fréjus, Francio

- aŭ **per bankoĝiro** al :

Société Marseillaise de Crédit

IBAN: FR76 3007 7049 3926 6980 0020 041

BIC: SMCTFR2A ESPERANTO-CLUB- 83700 ST RAPHAEL

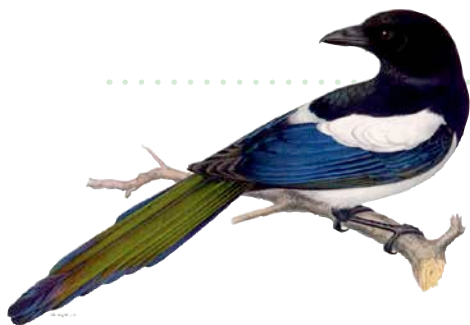
EVENTUALA MESAĜO VIA :

de Jean-Marie LOT

Pigo

La pigo estas birdo de la familio de korvedoj, ĝi estas predantino de birdidoj kaj ovojn en la nestoj. Ĝi estas ĉasata pro tio. Ĝi estas klasita malutila.

Kiam oni mortigas ĝin, oni tranĉas la piedojn kaj sekigas ilin, poste la ĉasasocioj pagas 0,80 € por ĉiu piedparo de pigo.

Celo: havi ĉasadteritorio sen nocaj bestoj kaj provi plimultiigi la ĉasaĵon.

Vulpo

La vulpo estas mamulo, karnovoro, kanisedo. Pro la disvastigiteco de la vulpoj, ili aperas en la popola kulturo kaj folkloro de multaj nacioj, triboj kaj gentoj.

Tiu besto havas pintajn orelojn kaj longan voston.

La tekniko de la fumplenigado (oni fumplenigis la ternestojn por, ke la vulpo eliru eksteren) estas malpermesate.

La ĉasasocioj pagas 3,80 € por ĉiu vosto.

Apro

La apro estas sovaĝa porko, precipe, antaŭulo al la endomigita porko, kun kiu ĝi povas interfekundiĝi. La apro difektas la grundon fosante, kaj rikoltojn, precipe maizajn.

Por ĝin kontroli oni devas sin turni al la junuloj ĉar la ĉaso al plenaĝuloj, kiuj regas la grupojn, kaŭzas disgrupiĝon kun pliaj difektoj al kultivoj kaj forta multnombriĝo.

Ĉasistoj ĉiujare mortigas multe da aproj; sen tiu ĉasado en Germanio, la populacio en tiu lando dum du jaroj kreskus al tri milionoj da bestoj.

Espéranto pour tous

Pour les plus jeunes : l'occasion de faire découvrir la l'espéranto par l'image

Le site web *Bookbox*, une société indienne, donne des liens pour visionner des contes en espéranto (sur Youtube) : <http://bit.ly/2fJFgdO>

En fait si l'on tape « onagrino fabeloj » dans un moteur de recherche, on atteint facilement le site web.

Les contes proposés :

- Patro Kristnasko ricevis donacojn
- La elfoj kaj la ŝufaristo
- La plej granda trezoro

- Elefantino promenas en urbo
  - La unua peto
  - La eta pianisto
  - La kvar amikoj
  - Zepo la zebro
  - Testudo kun flaŭto
  - Mikelo la sitelo
  - La palmarboj flustras
- (Info communiquée par D. Vasconi-Couturier.)

..... Pour ceux qui se passionnent pour l'apprentissage des langues .....

« Le monde des langues » est un site intéressant, et on y parle aussi de l'espéranto...

www.mondelangues.fr/apprendre-esperanto

..... Pour apprendre en ligne .....

Une nouvelle version du site de cours ikurso :

<http://ikurso.esperanto-france.org>

..... Une sélection de vidéos en espéranto (ou à propos de l'espéranto) apparues au cours du mois de septembre 2016 (collectées par Jacques Baratié) .....

- Les espérantistes durant la première guerre mondiale
Esperantistoj dum la unua mondmilito, Javier Alcalde
<https://youtu.be/Ao-IzasVuDM>
- Présentation de la bibliothèque de la ligue brésilienne d'espéranto à Brasilia
Biblioteko Carlos Domingues
<https://youtu.be/dIGbIs4IOiU>
- Exercices de diction en espéranto
<https://vimeo.com/179607236>
- Intervjuo kun Graĵina Opulskiene
<https://youtu.be/AbtkYzaVTaE>
- Entretien avec Nikolao Gudskov
Scienco por ni. Nikolao Gudskov, Origino de la vivo
<https://youtu.be/YryqfRoq-yc>
- Présentation de la direction de TEJO
Estraro de TEJO 2016
<https://youtu.be/d8DLk8H3dVI>
- Salutations pour les participants de la 11e rencontre d'espéranto au Vénézuéla
11° Encuentro Venezolano de Esperanto, Mérida 2016. Saludos Inauguración
<https://youtu.be/tINrfoLZ76U>
- Invitation à participer à la rencontre de JEB (Junularo Esperantista Brita)
Venu al JEB Renkontiĝo ĉi-Novembre!
<https://youtu.be/OP7yKM8NqXo>
- L'association Espéranto-Vendée fête ses 20 ans

- <http://dai.ly/x4vt7f2>
- Paroles de sagesse (et photos de beaux oiseaux)
Belegaj Birdoj kaj Inspiraj Diraĵoj!
<https://youtu.be/N-tajlNS7us>
  - Souvenirs de la 49e conférence d'ILEI (Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj)
49-a Konferenco de ILEI, rememoro
<https://youtu.be/ocVpu9RmzZk>
  - Études interlinguistiques de POZNAN (2016)
Poznan, septembro 2016, 5-a tago
<https://youtu.be/2CbeYyHJFJo>
Poznan, septembro 2016, 6-a tago
<https://youtu.be/tn3i-W28YXA>
  - Réunion de l'Union européenne espérantiste
Malfermita kunveno de la Eŭropa Esperanto-Unio
<https://youtu.be/5ZY3lWTkSMI>
  - Le néolithique
Neolitiko
https://youtu.be/p8GEJn_oMUc
  - Nuit de la pizza et de l'espéranto
Crazy Esperanto Pizza Night — Freneza Esperanta Pica Nokto
<https://youtu.be/OQVoUVVdhCY>
  - Visite du musée ethnographique de Hongrie
Hungara Etnografia Muzeo esperantlingve kun subteksto
<https://youtu.be/opAbJ-jN5Xs>
  - Exposition d'horloge au palais impérial de Pékin
La horloĝ-eksponejo de la Imperiestra Palaco en Pekino
<https://youtu.be/jPO6xNMGSBg>
  - Histoire pour enfant traduite en espéranto
Tute Memstare (Infanlibro)
<https://youtu.be/DCDZgqnFssg>
  - Jeu vidéo « Esperanto Minecraft »
Espera Mondo #23 - Kafejo Zamenhof
<https://youtu.be/jYy3ICQWhwg>
  - Chansons en espéranto
Kanto en Esperanto 2 https://youtu.be/JrA2_ylifG8
Varma sent', Gijom' Armide https://youtu.be/BLP_nLugbfY
Malproksima amo, subtekstigit <https://youtu.be/gNKhehcEixY>
La horloĝ', Miguel Fernández <https://youtu.be/eKSQ2SA-hBw>
Lasvegas', Inicialoj dc <https://youtu.be/VHK4WjO9v6s>
Frazlibro de morta lingvon Georgo Handzlik
https://youtu.be/dfQ_OevCJrk
Sovaĝa animo, BaRok-Projekto, potencia metala muziko
https://youtu.be/A3C8B_Vbwe8
La trajn' fajfadas <https://youtu.be/WcWJfyXVyww>

Kiel kutime,
ni ĝojos festi

LA ZAMENHOFAN TAGON

S
F
S

Tiun jaron, la grupo de Béziers
invitas ĉiujn esperantistojn
trapasi agrablan tagon
en ludema, amika etoso

SABATON, 10-AN DE DECEMBRO, 2016
10 h-17 h

Maison de la Vie associative
Rue Général-Marguerite
Béziers

Teatraĵoj, ludoj, kunmanĝaĵo...

Kontakto:
Laurence 04 67 09 78 42

